

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 PAPILDYMO
31¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-3329“ PROJEKTO
(TAP NR. 19-940; TAIS NR. 19-6180(2))**

2019-06-18 Nr. NV-1727

Vilnius

Projekto rengėjas - Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Projekto tikslas. Pateikti Vyriausybės išvadą (iš esmės pritarti, tačiau pasiūlyti tikslinti Įstatymo projektą) Seimo narių E. Jovaišos, V. Juozapaičio, D. Šakalienės, K. Smirnovo, G. Steponavičiaus, E. Pupinio, A. Gelūno pateiktam įstatymo projektui, kuriuo siekiama reglamentuoti ugdymąsi šeimoje (vaikas, jo tėvams (globėjams) pageidaujant pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas galėtų būti ugdomas šeimoje; su mokykla būtų pasirašoma mokymosi sutartis; prieš sudarydama mokymosi sutartį mokykla turės teisę patikrinti ugdymosi šeimoje sąlygas, vaiko žinių lygį pasitelkdama specialistus; mokykla aprūpintų mokomąją medžiagą, konsultuotų, vertintų mokymosi pažangą ir kt.; ugdymosi šeimoje ir finansavimo tvarką nustatytų Vyriausybė ar jos įgaliota institucija; siūloma Įstatymo įsigaliojimo data 2019-09-01).

Dabartinė situacija. Švietimo įstatyme ir kituose teisės aktuose šiuo metu nėra įtvirtinta galimybė pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas vaikui ugdytis šeimoje.

Projekto esmė. Siūloma iš esmės pritarti įstatymo projektui Nr. XIIIIP-3329, tačiau pasiūlyti Seimui tikslinti pagal teikiamas pastabas, kuriomis siūloma:

- ✓ tėvus (globėjus, rūpintojus) įteisinti kaip švietimo teikėjus; taip pat nustatyti, kad pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas savo vaikus gali ugdyti tėvai (globėjai, rūpintojai), ir atsisakyti nuostatos, jog su mokykla pasirašoma mokymo sutartis;
- ✓ nustatyti, kad tėvai (globėjai, rūpintojai) sudaro trišalę sutartį su savivaldybe, savivaldybės paskirta mokykla dėl vaikų ugdymosi šeimoje, kurioje būtų nustatyti savivaldybės (paskirti mokyklą, kuri vaikus konsultuotų, aprūpintų vadovėliais, vertintų jų pažangą, pasiekimus, socializaciją), mokyklos (teikti pagalbą, išduoti mokymosi pasiekimus įteisinančius dokumentus ir kt.), ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (ugdyti vaikus, kad vaiko ugdymo laikotarpio pasiekimų patikrinimų įvertinimai atitiktų pasiekimų lygių (aukštesniojo, pagrindinio ar patenkinamo) požymius, rūpintis jų socializacija, sudaryti galimybę įvertinti jų vaikų pažangą, pasiekimus, socializaciją) įsipareigojimai;
- ✓ nustatyti, kad vaikus gali ugdyti tėvai (globėjai, rūpintojai) savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisijai įvertinus jų pasirengimą ugdyti vaikus ir gavus jos sutikimą;
- ✓ ugdymosi šeimoje nevadinti forma;
- ✓ atsisakyti Įstatymo projekto 1 straipsniu papildomo įstatymo 31¹ straipsnio 2 dalies;
- ✓ nustatyti, jog tėvai (globėjai, rūpintojai) gali ugdyti savo vaikus, jei yra įgiję aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, ar specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą;
- ✓ nustatyti, kad vaikų, kuriuos ugdė tėvai (globėjai, rūpintojai), pasiekimų patikrinimai organizuojami pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas mokymosi pasiekimų patikrinimų programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo tvarkos aprašus;
- ✓ nustatyti, jog savivaldybės paskirta mokykla vaikus, besiuogančius šeimoje, konsultuoja, aprūpina vadovėliais, vertina mokymosi pažangą ir pasiekimus, išduoda mokymosi pasiekimus įteisinančius dokumentus, socializacijos užtikrinimą ir atsisakyti nuostatos, kad su mokykla turi būti sudaryta mokymo sutartis bei, kad mokykla vaikus aprūpina ne mokomąją medžiagą, bet vadovėliais;

- ✓ nustatyti, kad ugdymosi šeimoje įgyvendinimo, taip pat pasirengimo ugdyti savo vaikus įvertinimo, sutarties dėl ugdymosi šeimoje sudarymo, jos panaikinimo ir ugdymosi šeimoje įgyvendinimo tvarkas nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras;
- ✓ vietoje nuostatos, kad ugdymosi šeimoje finansavimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, įrašyti, kad ugdymasis šeimoje finansuojamas pagal Vyriausybės patvirtintus aprašus, nurodytus keičiamo įstatymo 67 straipsnio 1 dalyje;
- ✓ nustatyti, kad įstatymas įsigalioja ne 2019 m. rugsėjo 1 d., o 2020 m. rugsėjo 1 d.; įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti priimti ne vėliau kaip 3 mėn. iki įstatymo įsigaliojimo.

Derinimas. Nutarimo projektas derintas su Teisingumo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija. Į pateiktas pastabas atsižvelgta.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas nesusijęs su Vyriausybės programos nuostatomis.

Dalykinio vertinimo išvada. *Teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:*

1. Manytume, kad teikiami siūlymai tobulinti Įstatymo projektą Nr. XIIIIP-3329 nepakankami, siekiant užtikrinti tinkamą Įstatymo projektu siūlomo naujo ugdymosi šeimoje modelio įgyvendinimą ir vaiko teisių bei interesų apsaugą. Atsižvelgiant į tai, siūlytina esmines vaiko ugdymosi šeimoje nuostatas, šio mokymo organizavimo pagrindus, tėvų (globėjų, rūpintinių) pareigas, atsakomybes ir priemones už prisiimtų įsipareigojimų nevykdymą, priežiūros ir / ar kontrolės mechanizmus pasiūlyti Seimui nustatyti Įstatyme.
2. Siūlytina įvertinti, ar nebūtų tikslinga tėvams (globėjams, rūpintojams), kurie bus įteisinti kaip švietimo teikėjai ir atliks iš esmės mokytojo funkcijas, nustatyti Įstatyme daugiau reikalavimų (sveikatos, veiksnio atitikties ir kt.), ne tik išsilavinimo, kurie keliami ir mokytojams.
3. Kadangi nėra aišku, kaip bus vertinamas tėvų (globėjų, rūpintojų) pasirengimas ugdymuisi namuose, svarstyтина, ar nebūtų tikslinga, Įstatyme nustatyti atitinkamus tokio vertinimo kriterijus. Taip pat siūlytina įvertinti galimybę juos diferencijuoti pagal atitinkamą ugdymosi pobūdį (priešmokyklinį, pradinį ir kt.).
4. Siūlytina, kad nutarimo projekto 8 punkte minima tvarka būtų tvirtinama Vyriausybės, o ne švietimo, mokslo ir sporto ministro.
5. Svarstyтина, ar tikslinga siūlomą ugdymosi šeimoje modelį iš karto taikyti visoms bendrajame ugdyme dalyvaujančioms mokymo grupėms (priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio), ir ar nebūtų tikslinga šį modelį pradžioje taikyti pvz., tik pradinį klasių mokiniams.
6. Kadangi taikant Įstatymo projektu siūlomą modelį galimi vaiko teisių ir interesų nepaisymai, jiems atimant teisę pasirinkti kokių būdu jie norės būti mokomi (spręs tėvai), taip pat ir dėl galimų tėvų piktnaudžiavimo atvejų ar negebėjimo užtikrinti tinkamų sąlygų vaikų ugdymuisi šeimoje ar socializacijos, siūlome nutarimo projektą papildomai suderinti su Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga.
7. Nutarimo projekto teikime siūlytina pateikti išsamią informaciją apie teikiamus siūlymus Įstatymo projektui tobulinti, taip pat apžvelgti naujo mokymosi modelio (ugdymasis šeimoje) įgyvendinimą, galimas rizikas, neigiamas, teigiamas pasekmes ir jo finansavimo aspektus.

Atsižvelgiant į pateiktas Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės ir Teisės grupės pastabas svarstyтина, ar nutarimo projektu neturėtų būti formuluojama kitokia Vyriausybės pozicija. Siūlome projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

tel. 8 706 63 741, el.p. aiste.zedelyte@lrv.lt